

Một số quan điểm của chủ nghĩa

Mác- Lê nin về vấn đề cán bộ

LÊ ĐÀO

Công tác cán bộ đang đứng trước những nhiệm vụ rất lớn và được sự quan tâm sâu sắc của Đảng.

Để làm tốt công tác cán bộ, chúng ta cần quán triệt đường lối, chính sách cán bộ của Đảng và tổng kết những kinh nghiệm phong phú về công tác cán bộ trong thời gian qua. Muốn vậy, chúng ta cần nắm vững những quan điểm cơ bản của chủ nghĩa Mác- Lênin về vấn đề cán bộ; điều đó giúp chúng ta có cơ sở để quán triệt sâu sắc đường lối, chính sách cán bộ của đảng cũng như để vận dụng, phân tích và đúc kết những kinh nghiệm về công tác cán bộ của chúng ta. Bài này nhằm góp một phần nhỏ vào việc tìm hiểu, nghiên cứu những quan điểm của chủ nghĩa Mác- Lê nin về vấn đề cán bộ. Trong bài này, xin lần lượt giới thiệu mấy vấn đề sau đây:

- 1- Vấn đề cán bộ trong công cuộc xây dựng đảng vô sản.
- 2- Vấn đề báo cáo bộ công nông và cán bộ trí thức.
- 3- Tiêu chuẩn cán bộ và việc lựa chọn cán bộ.
- 4- Vấn đề cán bộ cũ và mới, già và trẻ.
- 5- Vấn đề nâng cao trình độ chính trị tư tưởng và trình độ văn hoá, khoa học, kỹ thuật của cán bộ.

VẤN ĐỀ CÁN BỘ TRONG CÔNG CUỘC XÂY DỰNG ĐẢNG VÔ SẢN

Vấn đề cán bộ giữ một vị trí rất quan trọng trong công cuộc xây dựng Đảng vô sản. Điều đó luôn luôn đúng, vô luận trong giai đoạn cách mạng nào.

ở buổi đầu thành lập đảng vô sản và trong thời kỳ Đảng hoạt động bí mật dưới chế độ chuyên chế phản động, Lê Nin rất quan tâm tới việc đào tạo, rèn luyện những người hoạt động cách mạng chuyên nghiệp (cán bộ). Để thành lập Đảng, trước khi mở rộng tổ chức, phải xây dựng hạt nhân đã tức là đào tạo và rèn luyện cán bộ. Và trong thười kỳ hoạt động bí mật, để đứng vững trước sự khủng bố tàn khốc của quân thù, tổ chức đảng phải hết sức chặt chẽ và bí mật, lúc này đội ngũ giảng viên chủ yếu bao gồm những người hoạt động cách mạng chuyên nghiệp. Phản đối quan điểm của phái cơ hội chủ nghĩa muốn mở toang cửa Đảng, Lê nin chủ trương rằng tổ chức đảng “không được mở rộng ra quá và phải hết sức bí mật”, nó “chủ yếu phải gồm những người lấy hoạt động cách mạng làm chuyên nghiệp”, “trong một nước quân chủ chuyên chế, chúng ta càng thu hẹp số người của tổ chức ấy (chỉ tổ chức đảng- L.Đ.) lại đến mức chỉ nhận vào tổ chức những người cách mạng chuyên nghiệp đã từng thực tập đấu tranh chống bọn cảnh sát chính trị thì một tổ chức như thế càng khó bị “tóm được.””(1)

Nói về quá trình xây dựng Đảng bôn- sơ - vích Nga, đồng chí Xta- lin viết: “Nhiệm vụ chủ yếu của giai đoạn đầu trong sự phát triển của Đảng ta, của đảng bộ Nga, là đào tạo cán bộ, những cán bộ mác-xít... Chỉ đến giai đoạn phát triển sau đó của Đảng ta, tức là giai đoạn thứ hai, khi mà những cán bộ đó đã trưởng thành, khi họ đã trở thành hạt nhân cơ bản của Đảng ta, khi Đảng đã tranh thủ hoặc gần như hoàn toàn tranh thủ đ ược mỗi cảm tình của những phần tử ưu tú nhất trong giai cấp công nhân, thì chỉ khi đó nhiệm vụ trước mắt và bức thiết là tranh thủ hàng triệu quần chúng, biến những cán bộ của Đảng thành một đảng công nhân chân chính có tính chất quần chúng mới đặt ra trước Đảng” (2).

1) Lê-nin: *Toàn tập*, Nhà XBST, tập 5, trang 540, 555.

(2) Xta- lin: □*Những biện pháp thực tiễn để thi hành Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ XII về vấn đề dân tộc*□ (6- 1923).

Nhìn lại quá trình thành lập Đảng ta, chúng tôi thấy rõ, bên cạnh việc chuẩn bị về tư tưởng, cương lĩnh, việc chuẩn bị về mặt cán bộ đã chiếm vị trí rất quan trọng. Trong nửa sau của những năm 20, Hồ chủ tịch vừa truyền bá chủ nghĩa Mác- Lê nin vào phong trào cách mạng nước ta, vừa rất quan tâm tới việc tuyển lựa, đào tạo, rèn luyện lớp cán bộ cộng sản đầu tiên để làm hạt nhân cho việc hình thành và xây dựng Đảng cộng sản Đông dương. Trong suốt thời kỳ hoạt động bí mật, Đảng ta rất chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ. Đảng ta đã lãnh đạo Cách mạng tháng Tám thắng lợi với khoảng 5.000 đảng viên. Điều đó nói lên chất lượng của đội ngũ đảng viên mà phân đông là cán bộ của Đảng.

Sau khi Đảng nắm chính quyền và trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, một nhiệm vụ rất mới mẻ, rất phức tạp đặt ra trước giai cấp công nhân và đảng của nó, đó là nhiệm vụ của quản lý Nhà nước, quản lý kinh tế và văn hoá, tiến hành cuộc cách mạng về quan hệ sản xuất, về kỹ thuật, về tư tưởng và văn hoá nhằm xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội. Chúng ta hoàn toàn chưa làm quen với loại công việc này. Do đó, một vấn đề sống còn đã đặt ra là phải xây dựng cho được một đội ngũ cán bộ có đủ năng lực quản lý Nhà nước, quản lý kinh tế. Thiếu điều đó thì Đảng không thể giữ vững chính quyền và xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội.

Trong đại hội lần thứ XI của Đảng bôn-sơ- vích Nga (1922), Lê- nin đã từng phân tích sâu sắc rằng để chiến thắng trong cuộc đấu tranh sống mãi giữa chủ nghĩa cộng sản và chủ nghĩa tư bản ở Nga, chúng ta đã có chính quyền và đã nắm giữ lực lượng kinh tế căn bản ở trong tay, song đối với chúng ta “ rõ ràng cái còn thiếu chính là trình độ văn hoá của những người cộng sản lãnh đạo”, vì vậy “chúng ta ở một tình trạng mà mấu chốt là vấn đề người, vấn đề lựa chọn người” (3).

Phát triển tư tưởng trên đây của Lê- nin, trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên- xô, đồng chí Xta-lin đã đưa ra khẩu hiệu nổi tiếng: “Cán bộ quyết định tất cả!” Xta-lin nói: “Con người, cán bộ là vốn

-----

(3) Lê- nin: *Tuyển tập*, Nhà XBST, quyển II, phần II, trang 607, 623.

quý nhất, có ý nghĩa quyết định nhất trong tất cả vốn quý trên đời. Nên hiểu rằng, ở nước ta, trong hoàn cảnh hiện nay, thì “cán bộ quyết định tất cả”(4) —

Thực tiễn cách mạng nước ta đã chứng minh rõ ràng những thắng lợi to lớn của sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội không thể tách rời sự quan tâm và giải quyết đúng đắn về vấn đề cán bộ. Đảng ta chăm lo không ngừng mở rộng và nâng cao đội ngũ cán bộ theo một đường lối đúng đắn, rèn luyện cán bộ về chính trị, tư tưởng, bồi dưỡng văn hoá, chuyên môn cho họ, lựa chọn và bố trí cán bộ phù hợp với tình hình và nhiệm vụ chính trị của mỗi thời kỳ, chăm sóc và đoàn kết cán bộ, tạo điều kiện cho mọi người hoàn thành tốt đẹp nhiệm vụ của mình.

Giải quyết đúng đắn vấn đề cán bộ có ý nghĩa to lớn vấn đề cán bộ có ý nghĩa to lớn nhiều mặt đối với việc nâng cao sức chiến đấu và năng lực lãnh đạo của Đảng.

Đảng vững mạnh trước hết là ở chỗ có đường lối chính trị đúng. Đội ngũ cán bộ, trước hết là đội ngũ cán bộ cao cấp của Đảng, giữ vị trí quan trọng trong việc xây dựng đường lối chính trị của Đảng. Kết hợp lý luận với thực tiễn, vạch ra đường lối chính trị đúng đắn là một việc lớn, rất khó khăn, nó là sự nghiệp của toàn Đảng, phải phát huy trí tuệ của toàn Đảng mới làm được. Có một đội ngũ cán bộ lãnh đạo vững vàng, già dặn, nắm vững lý luận Mác- lê- nin và có năng lực vận dụng sáng tạo vào điều kiện cụ thể của các mạng trong nước, có khả năng tập trung trí tuệ và kinh nghiệm của toàn Đảng, thì đảng vô sản mới có thể vạch ra và giữ vững đường lối chính trị đúng đắn. Lê- nin nói : “Chính trị là một khoa học và một nghệ thuật trong phải tự nhiên trên trời rơi xuống được mà đòi hỏi phải có sự cố gắng; giai cấp vô sản muốn thắng giai cấp tư sản thì phải

đào tạo được những “ chính trị gia giai cấp” thực là của mình, của vô sản” (5). Lê- nin cũng còn nói: “Sự hình thành những người lãnh đạo của Đảng có kinh nghiệm và có uy tín luôn là một nhiệm vụ lâu dài và gian khổ, nếu không có những người lãnh đạo này thì “ chuyên chính vô sản”, “thống nhất ý chí” chỉ là những chữ chết” (6).

Xét trong từng đảng bộ, vấn đề đặt ra cũng như vậy. Để xây dựng một đảng bộ vững mạnh, vấn đề đặt ra đầu tiên là phải xác định đúng đắn nhiệm vụ chính trị cụ thể của đảng bộ. Muốn thế, đội ngũ cán bộ đó phải mạnh. Vì cán bộ là những người đầu tiên của đảng bộ tiếp thụ đường lối của Trung ương, và có trách nhiệm phản ánh, khái quát kinh nghiệm thực tiễn của đảng viên, của quần chúng trong đơn vị hoặc địa phương đó. Đội ngũ cán bộ mạnh hay yếu có tác động rất lớn đến sự lãnh đạo chính trị của đảng bộ.

Cũng trên ý nghĩa đó, đội ngũ cán bộ vững vàng và đoàn kết nhất trí là hạt nhân của sự đoàn kết thống nhất toàn đảng bộ. Nơi nào, trong đội ngũ cán bộ lãnh đạo thiếu nhất trí về chủ trương, quan điểm thì rõ ràng gây trở ngại tới sự đoàn kết thống nhất và sự chiến đấu của đảng bộ.

Sự vững mạnh của Đảng còn biểu hiện ở chỗ Đảng có năng lực tổ chức thực hiện thắng lợi đường lối chính trị của mình. Vấn đề cán bộ giữ vị trí quan trọng nhất quyết định trong việc tổ chức thực hiện đường lối chính trị của Đảng. Đó là vì, cán bộ là những người có nhiệm vụ giữ vững đường lối của Đảng, đưa nó vào trong quần chúng, biến thành khẩu hiệu của quần chúng, động viên và lãnh đạo quần chúng đấu tranh cho đường lối đó. Đương nhiên, tổ chức thực hiện đường lối của Đảng bao gồm nhiều khâu, nhưng theo Lê- nin, trong đó có hai khâu chủ yếu: lựa chọn cán bộ và kiểm tra sự chấp hành.

---

(4) Xta- lin: *Những vấn đề chủ nghĩa Lê- nin*, Nhà XBST, trang 739

(5) Lê- nin: *Tuyển tập*, Nhà XBST, quyển II, phần II, trang 375.

(6) Lê- nin : *Thư gửi những người cộng sản Đức* (1921)

Cũng đúng trên quan điểm của Lê- nin, đồng chí Xta-lin nói: “Sau khi đường lối chính trị đúng đã được quy định và kiểm nghiệm trong thực tiễn, thì cán bộ của Đảng trở thành lực lượng quyết định của sự lãnh đạo trong Đảng và trong Nhà nước. Có một đường lối chính trị đúng, cố nhiên là việc trước tiên và là điều quan trọng nhất. Nhưng như thế vẫn chưa đủ. Một đường lối chính trị đúng được định ra không phải chỉ để tuyên bố ngoài miệng, mà là để áp dụng. Mà muốn áp dụng vào thực tiễn đường lối chính trị đúng thì phải có cán bộ, cần phải có những người am hiểu đường lối chính trị của Đảng, nhìn nhận đường lối đó, biết áp dụng đường lối đó vào thực tiễn và có thể chịu trách nhiệm về đường lối đó, bảo vệ nó, đấu tranh để thực hiện nó. Nếu không thì đường lối chính trị đúng đó không khéo lại chỉ có trên giấy mà thôi”. (7)

Đương nhiên, nhấn mạnh đến vị trí của vấn đề cán bộ không có nghĩa là hạ thấp vị trí của vấn đề đảng viên. Trong xây dựng Đảng, chúng ta cần nhận rõ mối quan hệ giữa vấn đề đảng viên và vấn đề cán bộ. Xét về cấu tạo tổ chức, Đảng là do đảng viên hợp thành; đội ngũ cán bộ là một bộ phận của đội ngũ đảng viên mà ra. Có đội ngũ đảng viên tốt, chất lượng cao thì mới có cơ sở, có điều kiện tuyển lựa nhiều cán bộ ưu tú. Lê- nin đã từng nhấn mạnh phải nâng cao chất lượng đảng viên, và từ trong đội ngũ đảng viên phải biết lựa chọn, bồi dưỡng nhiều cán bộ ưu tú của Đảng. Mặt khác, chất lượng của đội ngũ cán bộ tác động trở lại đến chất lượng đội ngũ đảng viên. Vì cán bộ là lực lượng nòng cốt của Đảng, hoặc như đồng chí Xta- lin nói: “Cán bộ của Đảng chính là bộ phận chỉ huy của Đảng” (8). Nòng cốt của nó, bộ phận chỉ huy của nó – tức là đội ngũ cán bộ – có vững mạnh, thì đội ngũ đảng viên mới phát triển, xây dựng đúng đắn, được củng cố và nâng cao. Cán bộ là người tiếp thu trước mọi đường lối, chính sách của Đảng và đem đường lối, chính sách đó giáo dục cho đảng viên; tư tưởng và hành động của cán bộ tốt hay xấu có tác dụng nêu gương rõ rệt đối với đảng viên.

Thực tiễn xây dựng Đảng ta từ trước đến nay đã cho thấy rõ: nơi nào công tác phát triển bảo đảm chất lượng tốt thì việc tuyển lựa, đào tạo cán bộ rất thuận lợi, còn nơi nào, lúc nào phát triển đảng bừa bãi thì tác dụng xấu đến việc tuyển lựa, đề bạt cán bộ, thêm chí để lại những hậu quả lâu dài. Mặt khác, nơi nào cốt cán lãnh đạo vững vàng thì chất lượng đảng viên được nâng cao, còn ở nơi nào cốt cán lãnh đạo xấu, kém thì công tác phát triển đảng và giáo dục đảng viên đều có nhiều thiếu sót.

Nói tới vị trí quan trọng của vấn đề cán bộ, chúng ta còn cần nhận rõ mối quan hệ giữa vấn đề cán bộ và phong trào quần chúng.

— Để thực hiện thắng lợi mọi đường lối, chính sách của Đảng, phải phát động phong trào quần chúng. Và phong trào quần chúng càng rộng rãi, sâu sắc thì từ trong đó càng nảy sinh nhiều cán bộ ưu tú. Cán bộ không thể tách khỏi phong trào quần chúng. Nhưng ngược lại, không có cán bộ thì không thể tổ chức và động viên phong trào quần chúng. Có cán bộ nắm vững đường lối của Đảng, giỏi tổ chức và lãnh đạo thì phong trào quần chúng lên cao, có tính tự giác sâu sắc và phong trào quần chúng càng rộng rãi thì nhu cầu về cán bộ càng lớn. Lê-nin nói: “Muốn phục vụ một phong trào quần chúng thì cần phải có những người đặc biệt chuyên và hoàn toàn chuyên về hoạt động xã hội dân chủ và bền bỉ, kiên quyết tự rèn luyện mình thành những người cách mạng chuyên nghiệp” (9). Lê-nin cũng chỉ rõ có được những người hoạt động cách mạng chuyên

---

nghiệp vững vàng thì “số công nhân và những phần tử của các giai cấp xã hội khác có thể tham gia phong trào và chiến đấu một cách tích cực cho phong trào sẽ ngày càng đông hơn” (10).

Vì vậy, chúng ta nhấn mạnh tới vai trò của cán bộ không phải là để đối lập với vai trò của quần chúng, trái lại, chính vì để phát huy vai trò

(7) và (8) Xta- lin: *Những vấn đề của chủ nghĩa Lê- nin*, Nhà XBST, 1959, trang 874,

của quần chúng, tổ chức và động viên mạnh mẽ lực lượng của quần chúng mà chúng ta càng phải nhấn mạnh tới vai trò của cán bộ.

Sau nữa chúng ta cần nhận rõ mối quan hệ giữa vấn đề cán bộ và vấn đề kỹ thuật.

Đương nhiên, kỹ thuật có vai trò quan trọng của nó. Để đẩy mạnh sản xuất, phải chú trọng xây dựng và tăng cường cơ sở vật chất – kỹ thuật của các ngành kinh tế. Nhưng kỹ thuật muốn phát huy tác dụng của nó thì cần con người có tư tưởng đúng và có năng lực làm chủ khoa học, kỹ thuật. So với yếu tố kỹ thuật thì yếu tố con người, cán bộ là quyết định nhất. Vì như đồng chí Xta- lin đã nói: “Muốn làm cho kỹ thuật hoạt động được và lợi dụng nó được triệt để, thì phải có người tinh thông kỹ thuật, phải có cán bộ có thể hiểu thấu đáo và vận dụng được nền kỹ thuật đó theo tất cả những quy tắc của nghệ thuật. Kỹ thuật mà không có người tinh thông kỹ thuật thì chẳng khác gì một vật chết. Kỹ thuật mà có người tinh thông kỹ thuật điều khiển thì có thể và phải đem lại được những thành tích kỳ diệu” (11).

Trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, chúng ta cần coi trọng vai trò của kỹ thuật một cách đầy đủ. Đồng thời, Đảng ta cũng đấu tranh phê phán khuynh hướng chuyên môn đơn thuần, kỹ thuật đơn thuần mà một trong những biểu hiện của nó là coi thường vai trò của con người, của quần chúng, của cán bộ, của cán bộ. Điều đó hoàn toàn phù hợp với sự nhận xét và phê phán sau đây của Xta- lin: “Liệu có thể nói rằng, mọi người chúng ta đã hiểu rõ và đã hoàn toàn nhận thức được cái ý nghĩa lớn lao của khẩu hiệu mới đó (“cán bộ quyết định tất cả” – L.Đ.) không? Tôi tin rằng chưa. Nếu đã hiểu rõ và nhận thức được rồi thì trong công tác thực tiễn của chúng ta, chúng ta lại đã chẳng thường thấy cái thái độ đáng chê trách nọ đối với con người, với cán bộ, với những nhân viên công tác. Khẩu hiệu “cán bộ quyết định tất cả” đòi hỏi các người lãnh đạo của ta phải tỏ ra hết sức chăm lo đến những nhân viên công tác của chúng ta bất cứ là “lớn” hay “nhỏ”, bất cứ là làm việc ở lĩnh vực nào, phải ân cần bồi

dưỡng họ, phải giúp đỡ họ khi cần, phải khuyến khích khi họ đạt được những thành tích bước đầu, phải cất nhắc họ lên, v.v... Thế mà trong thực tế, chúng ta lại thấy chán vạn những chuyện quan liêu bạc đãi và đối xử thật tệ với những người cộng tác với mình. Cũng chính vì thế mà đáng lẽ là phải tìm hiểu người để rồi sau đó mới giao nhiệm vụ cho họ, thì rất nhiều khi ta lại cứ thuyên chuyển họ đi như những con tốt trên bàn cờ vậy. Chúng ta đã học để biết đánh giá rất đúng những máy móc và làm báo cáo về kỹ thuật trong các nhà máy và công xưởng của chúng ta. Nhưng chưa lần nào tôi thấy người ta báo cáo với một nhiệt tình giống như thế về số người mà chúng ta đã đào tạo được trong một thời gian nào đó và về việc chúng ta đã giúp đỡ họ như thế nào để họ tiến bộ và tự tôi luyện lại trong công tác. Tại sao vậy? Tại ở nước ta, người ta vẫn chưa biết đánh giá nhân viên công tác và cán bộ” (12).

Lời phát biểu đó của Xta- lin cho thấy đảng vô sản quan tâm sâu sắc đến công tác cán bộ, quý trọng và ân cần chăm sóc cán bộ đường nào, và tỏ ra nghiêm khắc như thế nào trước thái độ quan liêu, hời hợt đối với cán bộ và công tác cán bộ của Đảng.

(còn nữa)

---

(9) Lê- nin: *Tuyển tập*, Nhà XBST, quyển I, phần I, trang 308.

(10) Lê- nin: *Toàn tập*, Nhà XBST, tập 5, trang 555.